

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ח כסלו תש"פ | דף היומי בבלי: גדה סד.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ת"ג עד סעיף ד'.

מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק ב' 'וזה לשון' עד פרק ב' 'ובפרשת אמור'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער אהבת ה' פרק ה עד פרק ז

"כל לובלין רעדה משמחה" - תיאור מרטיט מהמעמד הראשון של סיום הש"ס | "שבת ר' לייב" - הסגולה הפלאית בערב ראש חודש שחל בערב שבת | מאי שבת חנוכה? - תקציר הלכתי מיוחד עם כל מה שצריך לדעת | 1791

לגומרה של תורה

"היה נדמה כי הבנין כולו רוקד, כאילו גם הקירות זזים ממקומם... אלפים רקדו בהתלהבות עצומה עד אור היום, עד שהודו כולם ואמרו: 'מי שלא ראה שמחה זו בלובלין לא ראה שמחה מימיו'..."

תיאור היסטורי מהמעמד המרטיט של סיום המחזור הראשון של הדף היומי בשנת תרצ"א בהיכל ישיבת 'חכמי לובלין', בהשתתפות יוזם הרעיון ומחוללו הגה"ק רבי מאיר שפירא זצוק"ל

הרה"ג ר' שמואל צבי גנץ שליט"א

בימים אלו עת קרבים אנו למעמד הנשגב של סיומי הש"ס שיתקיימו על ידי ארגון 'דרשו' ברחבי העולם כולו, נעלעל קמעא בגווילי רשימות היסטוריות מעת מעמד סיום הש"ס הראשון, לאחר שבראש השנה תרפ"ד, בו החלו רבבות אלפי בני ישראל בלימוד הדף היומי, הגיע היום המיוחל והמרגש בו זכו ההמונים לסיים את הש"ס כולו לראשונה במסגרת הלימוד היומי. היו אלה שבע שנים ייחודיות בהן לראשונה בתולדות העם היהודי נלמדו דפי הגמרא יחד שבטי ישראל בכל מקומות מושבותיהם, כאשר הרעיון האדיר חוצה יבשות ומאחד את כל ישראל בתפוצות הגולה בלימוד אחיד, בתקווה שאחרי שבע שנות לימוד יסתכם מאזנם הכללי באלפיים שבע מאות ארבעים וארבעה דפי גמרא. גדולי הדור רחשו כבוד רב לאותו גאון וקדוש, רבי מאיר שפירא זצוק"ל ראש ישיבת 'חכמי לובלין' ומחולל מפעל התורה הגדול ביותר על פני תבל, והעריצוהו ביותר על ההצעה הגאונית שהוכיחה יותר מכל כי לא אלמן ישראל ועוד יש תקווה לאחרינו.

בביקורו של מרן מהר"ם שפירא זי"ע בראדין, שח לו מרן ה'חפץ חיים': "תודה לכם רבי מאיר! אלפי כיסאות בגן עדן יאמרו לכם תודה על שגאלתם אותם מבדידותם; וכי מה כבוד תורתו חושב, שכיסאות המיועדים לנוחי גן עדן מסומנים בשמות יושביהם? לא ולא, הכיסאות מסומנים לפי שמות המסכתות שבש"ס". המשך הכהן הגדול מראדין והסביר כוונתו: "על כיסא אחד רשום 'מסכת שבת', על השני 'מסכת עירובין' וכן הלאה; יהודי שלמד מסכת ברכות, כשבא השמימה, מושיבים אותו על כיסא שמסומן 'ברכות'. מובן שכל הכיסאות שמסכתותיהם נלמדות, תפוסים על ידי לומדיהן, ואילו מסכת זבחים ומנחות של סדר קדשים, כיסאותיהן ריקים ושוממים מכיוון שאינן נלמדות; עתה בא כבודו, ובתקנתו על לימוד הדף היומי הביא לכך כי ייתפסו אותם הכיסאות על ידי לומדי הדף; ובכן, האם אותם כיסאות לא יביעו לו תודה על שגאל אותם מבדידותם?!". את עולמו ראה רבנו בחיי, בריבוי לומדי הדף היומי ובסיום המסכתות השונות, החגיגות העממיות שהתקיימו בכל אתר ואתר

בידם את המסכת הראשונה של הש"ס והתחילו ממש מן האלף - 'מאימתי קורין את שמע', והנה כולם עומדים ביום הזה, ראש השנה לאילנות, והמסכת האחרונה של הש"ס בידיהם ועומדים על סף 'כל השונה הלכות בכל יום'. אלפיים ושבע מאות ושני ימים חלפו כבזק, עם כל יום שעבר, דפדפו הידיים דף נוסף. נחטוף נא מבט לעבר החיים ההרמוניים שבין הימים והדפים, נמצא אותם זהים בהחלט, אלפיים שבע מאות ושניים! הוי, כמה גדולה סבלנותו של היהודי, אחר מאבק מר ומלחמת קיום קשה במשך יום שלם להביא טרף לביתו, טובל את נשמתו בעיתותי ערב בים התלמוד והליכות העולם שלו, המטרידות והמעציבות, נהפכות להלכות עולם, להלכות של חיים, 'אל תיקרי הליכות אלא הלכות'."

בדבריו הנלהבים שנכתבו בהיטות כשרונו המבורך, מיטיב מהר"ם שפירא לשקף ולבטא את ההתרגשות של כולם לקראת סיומו של המחזור הראשון וקובע: "ביום זה של סיום הש"ס, מתבצרת עמדת כוח זו בייצור משנה. כולם, בלי יוצא מהכלל, מתכוננים להגביר חיילים לעמדת הכוח שלנו, הדף היומי. היום הזה הוא חג ויום טוב בשביל כלל ישראל. מאושרים וחדורי תחושת עונג הם הללו שזכו ללמוד את הדף היומי כסדרו יום יום. כולם כאחד חדורי תקווה שיזכו ללמוד את הש"ס במחזור השני, יחד עם כל בית ישראל, תוך תנאי חיים יותר טובים ויותר נעלים מכפי שהם כיום. ביום זה עולים השמימה אלפיים שבע מאות ושניים דפי גמרא, דפים שנלמדו על ידי רבבות יהודים כ", ויתייצבו לפני כסא הכבוד כמליצי יושר בעד ישועת ישראל כדברי חז"ל 'סופה לקיימה מעושר'."

הגיע התאריך המיוחל - חמשה עשר בשבט תרצ"א - ובו נפגשו שוב רבבות אלפי ישראל בחגיגת הסיום העולמי של הש"ס, והעולם היהודי חגג ביום אחד את אותו 'יומא טבא לרבנן' ותלמידיהון בכל אתר ואתר. הלא דבר הוא - רבבות יהודים זכו לסיים את כל הש"ס על דפיו ומסכתותיו. עליונים ששו ותחתונים עלזו לקראת יום זה, לקראת הרגע הנעלה בו יישמע מחלונות מאות ואלפי בתי כנסיות ובתי מדרשות בכל קצוות תבל הקול המרטיט, שמתוכו עולים אלפיים שבע מאות ושניים דפי גמרא שנלמדו ביגיעה ובשמחה: "הדרן עלך כל הש"ס!..."

דרכי לובלין הומות אורחים

אם בכל קצווי תבל נדרכו רבבות יהודים לקראת היום הזה, לעשותו יום משתה ושמחה לכבודה של תורה, הרי בלובלין גופא, מקום משכן 'חתן השמחה' מחולל ויוצר הרעיון, היתה התכונה גדולה שבעתיים. עמל רב השקיעה קהילת לובלין ועמה צוות הישיבה והתלמידים לקליטת ההמונים שנהרו לובלינה לחוג במחיצתו של רבנו את האירוע העולמי המרכזי של חגיגת סיום הש"ס במחזורו הראשון של לימוד הדף היומי.

רחובות לובלין הלכו והתמלאו בהמוני חוגגים ובראשם גדולי תורה ואישי ציבור נכבדים שבאו להשתתף בשמחה. כל רכבת

עם סיומה של כל מסכת ומסכת במחזור הראשון בו עוד היה בין החיים עלי אדמות; ההדרנים שנאמרו על ידי המרא דאתרא, מגידי שיעורים ואישי ציבור. המסיבות הפומביות וסעודות המצוה שנערכו ברוב עם הדרת מלך, שימשו כוח דוחף להגביר את לימוד התורה להרמת קרנה של היהדות החרדית בכל מקום.

"כשאני נזכר עכשיו באותו ערב", משחזר הסופר החסידי ר' דוד הלחמי ז"ל, ממקורביו ומתלמידיו הנאמנים של רבנו, בספרו 'יח"ל ומחוללו' (עמ' לח), "לא אוכל בשום אופן לשכוח את הרושם שזה עשה עלי אז, ושוב פעם אני רוצה לרענן אותו לפניי, להעלותו בזכרוני מחדש.

"היה זה בערב הראשון שהתחילו ללמוד דף היומי בפולין, באירופה ובכל כדור העולם. ההתעוררות היתה גדולה לאין ערוך, בכל בתי המדרש שבעיירה היתה תכונה רבה. ראיתי בין מנחה למעריב עשרות עשרות בעלי בתים מכל הרחובות, ההולכים להם לבית המדרש, מחזיקים מתחת לבית שחיים מסכת ברכות. עוד לא הספיקו גבאי תיקון הספרים שבכל מקום להכין מספיק גמרות לאותו יום התחלה, ולכן הביא כל אחד ואחד את הגמרא מהבית. בבתי השטיבלאך השונים היתה התכוננות יותר חזקה, כי קרובים עוד יותר היו אלה אל ההחלטה הזאת, ומהם הלא יצאה הפניה אל כל לומדי התורה שבעיירה.

"בבית המדרש הגדול ובבית הכנסת המרכזי שבכל העיירה, גמרו תפילת מעריב. באופן ספונטני התמלא במאות לומדים שהתיישבו לשולחנות המיוחדים שהוכנו על ידי השמשים. בראש השולחן התייצב למדן העיירה או פרנס העיר, אשר מקום לימודו כל השנים בבית החסידים והפעם יצא ממחבואו והתגלה בהתנדבות לפני ההמונים ולפני אנשי העיירה, המתגעגעים בכל אופן בכל יום ללמוד דף גמרא עם רש"י, ולהיות גם הם קשורים עם לימוד התורה באופן קבוע. ה'פנים חדשות' בראש השולחן, כבר אמר הרבה לכל המסובים, כל אחד ואחד היה מאושר שישמע שיעור דף גמרא יום יום מפי המגיד-שיעור החדש."

"הדרן עלך כל הש"ס!"

בפעם הראשונה בתולדות היהדות החרדית, חגג ציבור של עשרות אלפי יהודים בחמשה עשר בשבט תרצ"א, את חג שמחת תורה שבעל פה, כשיוזמו של הרעיון המופלא עומד במרכזה של היהדות הלומדת ומנצח בכל עוז על המלאכה. הכנות רבות נערכו בלובלין לקליטת המוני האורחים לקראת חג התורה. רבנו עצמו ניצח על החגיגה ועמל רבות לשוות ליום זה צביון של חג כללי לכל בית ישראל, עד שתלמידי ישיבת חכמי לובלין הצטוו ללבוש בגדי שבת לכבוד התורה ורבבות אלפי לומדיה דבר יום ביומו.

לכבוד המאורע המרומם פרסם רבנו את המנשר הבא בו הביע את רחשי לבבו הטהור ההומים על גדותיהם בשמחת התורה: "ביום הראשון של ראש השנה תרפ"ד נטלו יהודים

דמעות וריקודים בסיום הש"ס

בסוף השיעור קרא רבנו בקול נרגש לאלפי האורחים שישבו באולם ובלעו בשקיקה כל מילה שיצאה מפיו המתוק: "הדף היומי מהווה כעין גשר העשוי מנייר, עליו דורך היהודי בעוז ודרכו עובר על פני האוקיינוס האינסופי של סבל וטרדה. גשר זה הינו איתן וחזק יותר מכל גשרי הברזל המוצקים ביותר. שיא כוחו המגנטי של הדף היומי גנוז ברעיון שדף גמרא זה לומדים אותו מיליוני יהודים ברחבי תבל, אמנם כל אחד בנוסח שלו, אבל כולם לומדים את אותו לימוד בכל יום".

את דבריו הנפלאים סיים בקול גדול ונרגש: "כבני ישראל אינם הולכים בדרך התורה ח"ו, הרי הם בבחינת נדה כפי שנאמר 'חטא חטאה ירושלים על כן לנדה היתה', והתקנה לכך היא לחזור לחינוך המקורי ולדאוג לרציפותה של היהדות המקורית. זהו 'הדרן עלך תינוקות', כשנדאג לחינוכו של הילד היהודי ברוח ישראל סבא, אז 'סליקא לה מסכת נדה', תסתלק טומאת הנדה, הגירושים והחרמות, ולא יוסיפו בני ישראל לדאבה עוד".

רבנו פתח את ארון הקודש והשקיע את ראשו בו, כשאלו שעומדים לידו הבחינו כי הוא שופך דמעות רבות ורותחות לתוכו. לימים סיפרו כמה מתלמידי השיבה את אשר התרחש באותם רגעים מרטיטים: "היתה לנו הרגשה לא מובנת באותן דקות, ולאחר מכן, כשקרה הנורא מכל בשנת תרצ"ד, הבנו, כי לבו של רבנו האהוב זצוק"ל ניבא לו כי זהו הסיום האחרון שיזכה להשתתף בו, אך לא ידע מה ניבא".

לאחר השיעור ודרשתו של רבנו, שרה מקהלת השיבה בקול נעים את מילות השיר 'כד יתבין ישראל' בניגון המיוחד שחיבר רבנו לערב מרגש זה, ניגון שהתפרסם בכל תפוצות ישראל וכיום מושמע בכל חצרות הקודש והיכלי התורה ברחבי העולם היהודי ברגשי הוד. המקהלה חזרה שוב ושוב על המנגינה המלבבת וקול השיר נשמע ברחבי לובלין וגלילותיה.

תלמידי השיבה הקיפו את הבימה בגמרות שבידיהם, כשהקהל העצום מצטרף אליהם בשירות ותשבחות: 'שישו ושמחו בשמחת תורה'. מעגלים מעגלים נוצרו בין הקהל הגדול והיה נדמה כי הבנין כולו רוקד, כאילו הקירות זזים ממקומם ושמחים גם הם בשמחת התורה. אלפים רקדו יד ליד, כתף לכתף, וריקודי מצוה בהתלהבות עצומה עד לאור היום, עד שהודו כולם ואמרו: 'מי שלא ראה שמחה זו בלובלין לא ראה שמחה מימיו'.

[מקורות: 'יח"ל ומחוללו' - ר' דוד הלחמי; 'הדף היומי' - ר' דוד אברהם מנדלבוים; תודות להרב י.מ. האס על עזרתו בליקוט החומר]

שהגיעה ללובלין, הביאה אורחים רבים ואישים ידועים ממנהיגי היהדות הפולנית. כל אולמות השיבה המו מרוב האורחים שבאו לחזות זו הפעם הראשונה בתולדות עם ישראל בשמחת תורה שבעל פה. הפרוזדורים הארוכים היו מלאים אדם, תלמידי השיבה בלבוש השבת סקרו את האורחים והצביעו על כל אחד לפי ערך חשיבותו.

"בולטת ביותר אישיותו המזהירה של יוצר הדף היומי, שכל כולה אומרת חג ושבת", מתארים סופרי העט והעת את המעמד המרשים בהיכלה של ישיבת חכמי לובלין. "שמנה וסלתה של היהדות החרדית הפולנית מרוכות בבית מדרשו של רבי מאיר שפירא כשהוא בתווך קורן כולו מאושר ונחת על שזכה ליום גדול זה.

"עם צאת הכוכבים של ליל חמשה עשר בשבט, נפתחה הדלת של ספרייתו הפרטית ומרן מהר"ם שפירא זצוק"ל הופיע במלוא הדרו כשקאלפיק לראשו ובגדי שבת עליו. בידו גמרא מסכת נדה. באולם הושלך הס. התלמידים ניצבו דום והאורחים הרבים נדחקו לצדדים מתוחים וזקופי קומה, כשמבט עיניהם מופנה לדמותו הקורנת של ראש השיבה הנערץ. בצעדים איטיים עבר רבנו בין השורות, סקר את תלמידי הנאמנים ושאל בשלום האורחים בעודו מתקרב למקום מושבו הקבוע. האולם הגדול טבל בים של אורות ואווירת החג ששררה בו התפשטה לתוך תוכה של לובלין היהודית.

"רבנו קם ממקומו ועלה במעלות שהוליכו לארון הקודש. חיוכו המקסים והמלבב פג ובמקומו באה רצינות כזו שאפילו המקורבים ביותר לא זכרוהו במצב כזה. הגמרא נפתחה לרווחה, רבנו מעלעל בדפים ומגיע לדף האחרון של מסכת נדה. הדומייה המוחלטת מופרעת על ידי סלסולו הנעים שהיה מהול בקול עצוב: 'תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום', חללו של האולם מתמלא דחילו ורחימו.

"הצלילים העדינים שיצאו מפיו היו ערבים לאוזן ונעימים לחיך. כל הציבור הענק הביט על רבנו כמהופנטים, לכל אחד היה נדמה שמשוהו טמיר ונעלם עומד להתרחש, ותוך כמיהה אינסופית מצפים להתגלות ממשית של היום שכולו טוב המובטח לנו זה שנות דור. פניו היקרות והאציליות של רבנו הביעו רוך ועודן, כעין חוט של חסד נמתח על פניו ברגע שאמר את ה'קדיש שרבנן' אחרי הלימוד. ומכאן עבר רבנו לאמירת 'הדרן' בשילוב הלכה ואגדה, נעץ את סופו של הש"ס בתחילתו תוך פלפול עמוד מלא חריפות ובקיאות כיד ד' הטובה עליו.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הנוהגים להדליק נרות שבת 40 דקות לפני השקיעה - מתי ידליקו בערב שבת חנוכה?

מקבץ שאלות ותשובות בדיני חנוכה מתוך משנה ברורה עם ביאורים ומוספים מהדורת 'דרשו'

שהונחו עליו נרות שבת נעשה 'בסיס' ואסור לטלטלו; אך אם הונחו עליו מבעוד יום גם החלות או היין המיועדים לסעודה, מותר לטלטלו, משום שהחלות והיין חשובים לאדם יותר מן הנרות. ודעת החזו"א, הגר"מ פיינשטיין והגר"ש ואזנר, שאף אם הנרות מונחים על גבי פמוטות ששווים רב בהרבה משל החלות והיין - אין השולחן נחשב כבסיס לדבר האסור, כיון שמידת החשיבות נקבעת לפי מידת צורך האדם, והחלות והיין נצרכים בשבת יותר מן הפמוטות. אולם לדעת הגר"שז אויערבך, מידת החשיבות נקבעת לפי ערך החפצים בעיני בעליהם; אך יש שכתבו כי אף לדעתו ניתן להקל בהנחת חלות ויין על השולחן, כיון שהשולחן המיועד לסעודה נחשב בעיקר כבסיס של החפצים הנחוצים לסעודה. ברם, שולחן או מגש שהדליקו עליו נרות חנוכה - דעת הגר"ש אלישיב שגם אם מניח עליו דבר היתר חשוב יותר, אסור לטלטלו לאחר שכבו הנרות, משום שבעת שהנרות דלקו - בבין השמשות - היה אסור להזיזם ממקום ההדלקה (ואף במקום ההדלקה עצמו - לכתחילה אין להזיזם), ואף לא להחזיקם בידו, וממילא אסור היה לטלטל גם את השולחן, וכלל הוא בידינו שדבר ש'הוקצה' לבין השמשות, הוקצה לכל השבת; וכן דעת הגר"ח קניבסקי. אולם לדעת הגר"נ קרליץ מותר לטלטלו, כיון שאיסור הטלטול בבין השמשות הוא מצד הלכות חנוכה, ולא מצד הלכות 'מוקצה' של שבת, לא חל על כך הכלל שדבר שהוקצה לבין השמשות הוקצה לכל השבת, ומה גם שאף מצד הלכות חנוכה מותר לנענע מעט את הנרות (בימות החול) או את השולחן, ואם כן לא היה איסור טלטול על הבסיס בבין השמשות.

[שו"ע רעז, ג, משנ"ב, יח, ושעה"צ, כ; ביאורים ומוספים דרשו, 28 ו 38; שו"ע תרעה, א, ומשנ"ב, ו-ז; ביאורים ומוספים דרשו, תרפ, 6; חוט שני חנוכה, עמ' שכ

מתי מדליקים נרות בערב שבת חנוכה?

בערב שבת מדליקים תחילה את נרות החנוכה, ולאחר מכן את נרות השבת; ואשה המדליקה נרות חנוכה בעצמה, וכבר הדליקה נרות שבת, וכן איש שקיבל על עצמו את השבת, לא ידליק את נרות החנוכה לאחר מכן, אלא יבקשו מאחר שידליק עבורם ויוציאם ידי חובה בברכת ההדלקה, ואת ברכות 'שעשה ניסים' ו'שהחיינו' יברכו בעצמם. ובבן איש חי כתב בשם האריז"ל, שאף כשהאיש מדליק נרות חנוכה והאשה מדליקה נרות שבת - כפי המציאות ברוב הבתים - ישנו ענין על-פי הקבלה להקדים את נרות החנוכה לנרות השבת.

ובנוגע לזמן ההדלקה בערב שבת: לדעת הגר"מ פיינשטיין ניתן להדליק את נרות החנוכה והשבת בזמן בו מדליקים נרות שבת בכל ערב שבת, ואין צורך לאחר ולהדליקם בסמוך לשקיעה, כיון שחז"ל קבעו לערב שבת זמן מיוחד להדלקת נרות חנוכה, דהיינו, סמוך לנרות השבת, ואינו כזמן ההדלקה שבימות החול שהוא בעת שקיעת החמה. אולם, הגר"ש אלישיב הורה לאלו הנוהגים להדליק נרות שבת 40 דקות לפני השקיעה, שידליקו נרות חנוכה 35 דקות לפני השקיעה, ולאחריהם נרות שבת, במטרה לקרב מעט את הדלקת נרות החנוכה לשקיעה; ובאור לציון כתב שיש להדליק נרות חנוכה כ-20 דקות לפני השקיעה.

[שו"ע תרעה, א, ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו 7]

האם מותר לטלטל שולחן שעליו נרות חנוכה?

חפץ המשמש כבסיס לחפץ מוקצה אסור בטלטול בשבת, אולם אם הוא משמש כבסיס לחפץ המותר בטלטול, וחפץ ההיתר חשוב יותר מחפץ המוקצה - הריהו מותר בטלטול. לפיכך, שולחן

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מרן זצ"ל שתק זמן קצר, ואז שאל בפעם בשלישית: "איך קוראים לו?"... הרב פנחסי הזכיר שוב את השם, ואז להפתעתו הגיב מרן זצ"ל ואמר: "הוא לא בכלל סכנה, הוא לא בחזקת ערבים"...

עיניים צופיות - מעשה מופלא שסיפר הגר"ש רבינו שליט"א ראש ישיבת 'תורת דוד' ומתלמידי מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

חזק, עד שמרן זצ"ל בעצמו פתח ושאל מה אירע. מששמע מרן זצ"ל את הסיפור, שאל את הרב פנחסי לשמו של אותו יהודי. הרב פנחסי נקב בשם: "... בן שרה". מרן זצ"ל שתק, ואחר כמה זמן שאל פעם נוספת: "איך קוראים לו?". שוב הזכיר הרב פנחסי את שמו של היהודי ושם אמו, שוב הרהר מרן זמן קצר, ולאחר מכן שב בפעם השלישית ושאל לשמו של היהודי, והרב פנחסי הזכיר שוב את השם.

ואז אמר לו מרן זצ"ל: "הוא לא בכלל סכנה, והוא לא בחזקת ערבים"...

תמה הרב פינחסי: "הרי השב"כ מעורב בזה, והם יודעים שהוא בחזקת ערבים ונמצא בסכנה?" אמר לו מרן שוב: "הוא לא בכלל סכנה", וסגר את הדלת. בשבת בבוקר הגיע אותו יהודי בשלום לביתו, לאחר שחולץ בהצלחה מאותו כפר. כשוך רגעי ההתרגשות והשמחה, פנה אליו הרב פינחסי ושאלו: "אמור לי, אתמול בשעה זאת זאת - היכן היית?" אמר לו היהודי: "זה היה חמש דקות לאחר שהשב"כ חילץ אותי"...

לקחו אותו אחר כך לחקירות וכו', ולכן התעכב לשוב לביתו עד שבת בבוקר. "איך אפשר לדעת? איך אפשר לומר לבן אדם 'הוא לא בחזקת סכנה'?" - קרא הגר"ש רבינו בהתרגשות. "אלו הן עינים של אדם קדוש, שרואות למרחוק!"

(מעובד מתוך גיליון 'דחזיתיה' מס' 25)

את המעשה הבא סיפר הגאון רבי שלמה רבינו שליט"א, ראש ישיבת 'תורת דוד' ו'שלום רב', בתוך דברי הספד שנשא אחר מטתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל:

המעשה התרחש לפני 13 שנים, שמעתי אותו מראש כולל בב"ב, הרב פינחסי, שבנו למד בישיבתנו. היה לו ידיד בשם... שהיה קבלן של עבודות ניקיון. הדבר התרחש באחד מימי שישי, לפני שבת בר מצווה שערך לבנו. באותו יום התעורר בינו לבין העובדים הערביים שלו סכסוך בנוגע לכסף, ובזעמם הם השתלטו עליו ולקחו אותו עם הרכב, כשברצונם להגיע לעזה ח"ו... אלא שבדרך היתה ביקורת של הצבא, ולכן לקחו אותו לכפר אחר, הכניסו אותו שם לאיזו מערה בהרים ואמרו לו שהימים שלו ספורים.

משהגיעו שעות הצהריים והוא בושש מלשוב לביתו, התקשרה אשתו בדאגה להרב פינחסי הנ"ל ידידו, ושחה את דאגתה. הם פנו למשטרה, ומאחר והיה מדובר בערבים תושבי השטחים, המשטרה עירבה את השב"כ. לאחר חקירות ובדיקות, ופענוח נתונים ממצלמות תנועה ומעקב בדרכים, גילו שהמכונית נכנסה לכפר ערבי עויין. אנשי השב"כ אמרו למשפחה שעל מנת טפול בעניין עליהם להפעיל את הסייענים שבאותו אזור, והם אינם יודעים כמה זמן זה יקח, ומה מצבו של ראש המשפחה כרגע.

המשפחה היתה דאוגה ביותר, והרב פנחסי החליט לסור למעונו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל ולבקש את ברכתו ועצתו. היה זה כבר כשעה לפני שבת. הוא נקש בדלת, אך לא ענו לו. דפק יותר

לא מחכים למסכת הראשונה
מתחילים כבר במסכת האחרונה

האזינו עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'
077-2222666 שלוחה 2

הרב אפרים סגל
שיעור דף היומי עברית/אידיש

הרב מאיר שפרכר
שיעור דף היומי בעברית

הרב אליהו אורנשטיין
שיעור דף היומי (מקוצר) בעברית

"בשבת חנוכה בא באשטי הגוי, שהיה מדבר אידיש, לכבות את הנרות. הוא ניגש אל המנורה והתכוון להשליך אותה על הארץ. המנורה נפלה עלי, כל השמן נשפך עלי, אבל את המנורה הצלתי שלא תישבר..."

מרתק: כך הצליח שמש ביהכ"נ 'החורבה' להתפטר מה'שבת גוי' המתחזה של העיר העתיקה

הידועה על המדרגות, שם היו מדליקים בחנוכה את המנורה הגדולה. בשבת חנוכה בא באשטי הגוי לכבות את הנרות, כמוכן שלא אמרתי לו לכבות את הנרות של חנוכה, אבל הוא ניגש אל המנורה והתכוון להשליך את המנורה על הארץ. המנורה נפלה עלי, כל השמן נשפך עלי, אבל את המנורה הצלתי שלא תישבר.

"אמרתי לו להגוי הנ"ל שזו השבת האחרונה שלו בבית הכנסת, ושלא יבוא עוד הפעם לכאן. הוא התחיל לצעוק עלי שהוא נמצא בבית הכנסת עוד לפניי, עוד מתקופת הרב סאלנט. הוא לא מפחד מאף אחד, ואף אחד לא יכול לפטר אותו. אמרתי לו שבעוד שבועיים אני אסדר חשמל עם שעון והוא יוכל לשבת בבית.

"במשך עשרות שנים שהכרתי אותו, ראיתי לא פעם את הרשעות שלו. בפני נשים צדקניות או רבנים היה מדבר דברים מתחנפים. 'גאט זאהל העלפין, דגרויסע משיח זאהל קומען, זיין אסוף אויפ'ן גלות'... ועוד מילים כאלה. אבל האמת, הוא לא היה יכול להביט על יהודי שבא מחוץ לארץ. כשראה בשבת קודש שנותנים שלום ליהודי שבא מחוץ לארץ, היה אומר: 'גקומען נאך א ציוני, א מחלל שבת'..."

"היתה לו 'באשטה' (דוכן) של פחם שהצליח מאוד. הוא היה פיקח מאוד ורוב הלקוחות שלו היו יהודים. אני לא רציתי לגלות בפני רבים שהוא אחד מחסידי המופתי, והיה מרגל נבזה ומלשין, מכיוון שהבין אידיש כמו יהודי, ותמיד היה הולך בין היהודים במאה שערים, במחנה יהודה וברוב שכונות היהודים למכור פחם. עליו יכולים לומר אין אמונה בגוי אפילו בקבר. מעניין שרוב הרבנים בירושלים לא הכירו בו שהיה שונא ישראל מובהק.

"החנות שלו היתה ברחוב השלשלת, ועל יד החנות שלו היתה חנות של אחיו, איש בליעל. בכל שבת קודש ובמועדים ובתשעה באב היה מהחנות שלו בוקע הקלטות של חזנות מיוסלה ראזנבלאט או מהחזן קוורטין. מי שעבר ע"י חנותם היו אומרים 'אגוט שבת', 'אגוט יום טוב'. כל מי שפגש אותו היה אומר עליו 'א אדישער נשמה', 'א צדיק א גוי', וכך היה מתפרנס כל ימיו מיהודים.

"נחזור לעניין המנורה ובית הכנסת. תיכף אחר שבת חנוכה פניתי לידיד שלי, אדון אברמוביץ, מנהל הראשי של בנק יהודה בירושלים, וסיפרתי לו את כל הענין לאמיתו. הצלחתי לשכנע את

ר' שלמה אליהו פריימן ז"ל שימש במשך שנים רבות כשומר קבר רחל וכשמש בית כנסת 'החורבה'. בספר זכרונותיו - 'פוחת שערים' הוא מספר כיצד בעקבות מה שאירע בשבת חנוכה של אחת השנים, גמלה בלבו ההחלטה להיפטר מה'שבת גוי' הוותיק של בית הכנסת, וכיצד הוציא זאת לפועל:

"בבית הכנסת הגדול חורבת רבי יהודה החסיד היה 'שבת גוי', שהיה מכבה את השמן ואת הנפט בשבתות ובמועדים. הגוי ידע לדבר גם אידיש, וכמה פעמים הוא היה מברך על מים ועל לחם. לגוי הזה היו מוכרים את החמץ בערב פסח. היו מדברים אתו אידיש, ורוב הרבנים חשבו אותו לאחד שאפשר לסמוך עליו. קרוב לחמישים שנה הוא היה ה'שבת גוי' של העיר העתיקה, וברוב בתי הכנסת היה מכבה את הנרות אחרי התפילה. כמוכן ששילמו לו בעד זה. הוא גם היה מקבל בפורים עוגות מרוב תושבי עיר העתיקה, ובפסח היה מקבל מצה לכל השנה. שמו היה 'משה באשעטי'. היה שומר את דתו. ברמזאן היה צם כל החג, וחוף מזה היה צם עוד תשעים יום בשנה.

"התחנה הראשונה שלו בשבת קודש היתה בבית הכנסת החורבה. הוא היה בא עוד לפני ערבית, ואם ראה מנורה שהתקלקלה היה מתקן בעצמו. האיש הזה היה גנב, כשהיה מכבה את הנרות היה משליך על הרצפה עשרות נרות והיה מביא אתו ילדים שלו שלקחו את זה. וגם בקבוקי שמן. תמיד עשיתי את עצמי שאינני רואה.

"בשנים תרצ"ו-תרצ"ז סבלתי ממנו הרבה. כל פעם הייתי צריך ללכת לביתו עם שוטר ללוות אותו. היה אומר שפחד שהיהודים יהרגו אותו. רוב תושבי ירושלים שהכירו את הגוי הזה, היו אומרים עליו 'א צדיק גוי', אבל משה באשטי - כשמו כן היה, איש בליעל שאין כמוהו. בשנת תרפ"ט בזמן שחיסת היהודים בחברון, שני בנים שלו השתתפו שם בפרעות והביאו אתם עשרות תמונות של יהודים ובחורי ישיבות שהרגו אותם. במקרה נכנסתי כמה פעמים בבית של הגוי וראיתי כמה תמונות של יהודים. שאלתי מאיפה לקחו את זה, ואמרו לי שערבים מחברון הביאו ושכחו את זה פה. אבל האמת, כפי שסיפרו לי שכנים שהיו גרים מול הבית של הגוי הזה, שהבנים סיפרו שהם הרגו כמה מהיהודים והראו את זה בתמונות.

"עשרות שנים סבלתי מהגוי הזה. פעם בחנוכה עמדה המנורה

ולכבוד מר שיף. כמובן שסידרתי גם שעון לכבות את החשמל. "ה'שבת גוי' משה באשטי בא כמו כל שבת לכבות את האור, וחשכו עיניו לראות שקיימתי דבריי וסידרתי חשמל. אמרתי לו שיחכה כמה רגעים ויראה שמעצמו נכבה כל האור. כך גירשתי אותו מבה"כ שבו היה ה'שבת גוי' משך יותר מחמישים שנה. אחרי שבבית הכנסת החורבה סודר חשמל, רוב בתי הכנסת סידרו גם הם חשמל, וכך הראו גם הם לגוי הזה את הדרך..."

אדון אברמוביץ בעניין והוא נדב את כל ההוצאות עבור הסידור של החשמל. הוא שלח מהנדס לעשות תכנית, ובמשך השבוע עשו חשמל בבית הכנסת. השתדלתי גם אצל הנדיב שיף מרחביה והוא קיבל על עצמו להרים קרן קיימת לשלם את ההוצאות עבור השימוש בחשמל כל ימי חייו, וסידר עם בניו שאחרי מאה ועשרים שנה ימשיכו לשלם את ההוצאות עבור הדלקת החשמל. סידרתי לכבודם שני לוחות אבן בבית הכנסת, לכבוד מר אברמוביץ

עניינא דיומא - שבת חנוכה

היכן להניח את הנרות בערב שבת חנוכה? מה קודם למה במוצ"ש - נר הבדלה או נר חנוכה? האם מותר לטלטל מטבע של דמי חנוכה מהאדמו"ר? ואיזה ספק הלכתי עשוי להתעורר במקרה של טעות בברכת המזון?

כל מה שצריך לזכור לקראת שבת חנוכה - תקציר מיוחד של הלכות נחוצות

בהבדלת שבתפילה, יש לאחר ההבדלה על היין שלא תיראה השבת עליו כמשא שממהר להיפטר ממנה חלילה). אמנם דעת הט"ז ועוד ראשונים ואחרונים שיש להקדים נר חנוכה לנר הבדלה, ובמשנ"ב כתב שהמבדילים בבית הכנסת צריכים לעשות כדעת השו"ע והרמ"א ולהדליק נר חנוכה קודם הבדלה, אך כל אחד בביתו יעשה כרצונו ודעביד כמר עביד וכו'. ונהרא נהרא ופשטיה. והמנהג הנפוץ בקרב קהילות אשכנז להדליק הנר ולאחר מכן להבדיל, ובקהילות החסידים, התימנים ובני עדות המזרח להבדיל ולאחר מכן להדליק נר חנוכה, ולבד מהסיבות ההלכתיות ש'תדיר ושאינו תדיר', וש'פרסומי ניסא עדיף', יש בזה גם טעם גדול על פי סוד (וכנ"ל בהדלקת ערב שבת שמטעם זה מדליקים קודם נר חנוכה ולאחריו נר שבת).

חימום לביבות בשבת חנוכה:

מותר להניח בשבת סופגניות או לביבות על גבי סיר שעל פלטת השבת או מעל מיחם השבת כדי לחממם, ואין בזה משום חשש בישול אחר בישול, אך לא יניחם על הפלטה עצמה משום שנראה כמבשל. (הליכות שלמה, חנוכה עמוד שי"ט. לפי מכתבי תשובה של מרן הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך המובאים בספר מאור השבת עמ' תקכח-ט).

זהירות מטעויות בברכת המזון:

בשבת קודש זו יש להיזהר במשנה תוקף וביתר זהירות שלא לטעות בברכת המזון. ומי שטועה חלילה בברכת המזון עלול להכניס עצמו לידי ספק גדול בהלכה, לאור מחלוקת הפוסקים דלהלן:
המגן אברהם כתב (סי' קפ"ח סקי"ג) כי המברך בשבת חנוכה

מקום ההדלקה:

כתב השלחן ערוך (סי' תר"פ) כי כשמדליק את נרות החנוכה בערב שבת יזהר שלא יעמיד את המנורה סמוך לפתח במקום שפותחים וסוגרים את הדלת (או החלון), כי יכול להיכשל באיסור מכבה.

מה מדליקים קודם?

דעת השו"ע היא כשיטת הבה"ג שיש להדליק קודם נר חנוכה ורק לאחר מכן נר שבת, ועל אף שחלקו על כך כמה מגדולי הראשונים ובהם הרמב"ן והרשב"א, כבר ביאר ה'בית יוסף' שמי שרוצה להדליק קודם נר חנוכה יכול לעשות זאת אפילו לדעת הרמב"ן והרשב"א, וכבר פשט המנהג ברוב קהילות ישראל לעשות כדברי השו"ע והדליק קודם נרות החנוכה, וגם יש טעם גדול בדבר על פי סוד.

אמנם, יש שכתבו שכדי שלא להיכנס מלכתחילה לשאלת 'תדיר ושאינו תדיר', מוטב שלא להכין כלל את נרות השבת להדלקה לפני שמדליק את נרות החנוכה, ורק לאחר שקיים מצוות הדלקת נר חנוכה, יכין את נרות השבת, וממילא יצא מכלל ספק, וגם נמנע מלבייש את נרות השבת התדירים. (פרי מגדים, סי' תרע"ט. וכן הוא בפתחי עולם וילקוט הגרשוני).

נר חנוכה ונר הבדלה:

נחלקו הפוסקים הראשונים והאחרונים אם יש להדליק נר חנוכה במוצאי שבת קודם הבדלה או לאחריה, ודעת השו"ע והרמ"א (תרפ"א) שיש להדליק קודם את נר החנוכה ולאחר מכן להבדיל על היין, משום שככל שמאחר שיציאת השבת הרי זה משובח (וביאר הפמ"ג (ס"ק א') שעל אף שכבר יצאה שבת

כדין "בסיס לדבר האסור והמותר". אבל אם ישאיר את החנוכייה כמו שהיא לא יוכל לטלטלה ממקומה.

יש הסומכים להתיר גם אם מניחים דבר היתר על המגש של הנרות ויש המפקפקים בזה (עיי' בספר 'מבית לוי' בשם מרן הגר"ש וואזנר ועוד שאוסרים).

כאשר נשברו כוסיות השמן של נרות החנוכה, ויש בחדר ילדים או כאלו שיתקשו להיזהר מהשברים, מותר לפנות את השברים שלא יזיקו, ומותר לנקות בידיים את השברים (שו"ע או"ח סימן ש"ח סעיף ו').

שמן למאור, שראוי רק להדלקה ולא לאכילה, דינו כמוקצה מחמת גופו, ואסור לטלטלו אפילו לצורך גופו או מקומו (משנת אהרן סימן ל'). פתילה שלא דלקה בערב שבת בין השמשות, והיא ראויה עדיין לשימוש, מותר לטלטלה לצורך גופה או לצורך מקומה. פתילה שדלקה בערב שבת בין השמשות, אע"פ שכבתה כבר, אסור לטלטלה כלל בשבת זו. נר של שעווה, אפילו דלק כבר בחול או בשבת שעברה, כל שהוא עדיין ראוי להדלקה, מותר לטלטלו לצורך גופו או מקומו (משנה ברורה סימן ש"ח ס"ק ל"ד).

כוסיות זכוכית מנרות חנוכה העומדות ליפול, מותר לתפסן בידו ולמנוע את שבירתן (גם אם השמן דלק בהן בערב שבת) כדי שלא ייזקו מהן התינוקות שבבית (תורת המוקצה פ"ה עמוד קמ"ד, ושו"ת בצל החכמה ח"ה סימן נ"ז). כוסיות שמן מוכנות להדלקה, שצריכים לשבור את הפקק לפני השימוש - אסור לטלטלן (משנת אהרן סימן ח').

אסור לטלטל גפרורים, אפילו לצורך גופם או מקומם (מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, חוט שני הלכות שבת ח"ג עמוד פ"ב).

סביבון רגיל אינו מוקצה בשבת, למרות שאסור לשחק בסביבון באופן שעל ידי שיפול הסביבון בצד מסוים, יזכו המשחקים בחפץ כלשהו (הגרי"א דינר בגליון הלכות מים חיים עמוד 36). סביבון מנגן אסור לטלטלו (ספר לוח המוקצה עמוד רל"ח).

אין לטלטל עלוני הצדקה ממגביות חנוכה, המתארים את מצוקות המשפחות, כאבם ובכיים (קובץ אור עמרם, עמוד ל"ד, ומשנת אהרן, סימן כ"ב).

סופגניה המונחת במקפיא, אינה מוקצה (שו"ת שרגא המאיר ח"ג סימן ק').

משחקי פאזל, שמחוברים הרבה חלקים אחד לשני עד שנעשה ציור של מנורה, יש להחמיר שלא לטלטלם כי אם לצורך גופם או מקומם (שו"ת שבט הלוי ח"ט סימן ע"ח).

ילד קטן שמחזיק בידו נרות חנוכה, יש להחמיר שלא לאחוז בידו של הילד בשעה שהוא אחוז בנר (משנת אהרן

והזכיר את של חנוכה ב'ועל הניסים' אך טעה ולא אמר 'רצה והחליצנו' שחוזר ומברך, לא יזכיר שוב ו'על הניסים'. והובאו דבריו להלכה באליה רבה, באר היטב ושולחן ערוך הרב.

אך הרבה חולקים על דבריו וטוענים כי אם חוזר ומברך הרי שצריך לומר שוב גם ב'ועל הניסים' שהוא חלק מברכת המזון, וכך פסק במשנה ברורה. ולכן כדאי מאוד וראוי להיזהר שלא לטעות ולדלג את אמירת רצה, וייחסך ממנו להיכנס למבוכת הפוסקים.

תהילים לפני הלל?

אמר הלל באמירת תהילים יאמר אחר כך הלל בלא ברכות, משום שייתכן שיצא ידי חובת אמירת ההלל בתוך אמירת התילים ואין יברך עליו לאחר מכן? אומנם אם היה דעתו בראשונה בפירוש שלא לצאת יכול לומר אח"כ הלל עם ברכות - עד כאן דעת ה'ברכת הבית', ועל כן ראוי מאוד למי שנוהג לומר את התהילים לפני תפילת השחר בשבת, שיכוון בדעתו שלא לצאת ידי ובת אמירת ההלל.

האם מותר לצוות בשבת שיכינו הנרות מיד לאחר השבת?

מי שלא הכין מערב שבת את הנרות להדלקה במוצאי שבת, ורוצה בשבת לומר לבני ביתו שיכינו את הנרות או השמן בחנוכייה מיד במוצאי שבת, כדי שיוכל להדליק בהקדם האפשרי, יש לחקור האם מותר לומר זאת בשבת? שהרי השו"ע פסק שכל דבר שאין בו צד היתר לעשותו בשבת, אסור לומר לחברו שיעשהו לאחר השבת, ואפילו אם אין בו אלא איסור דרבנן, גם כן אסור!

אמנם, הגר"צ פלמן זצ"ל כותב בספרו שלמי תודה (סי' כ"ח אות ה), שיתכן שמותר לומר לבני הבית בשבת, להכין שמן ופתילות מיד בצאת השבת, משום שזהו דבר מצוה, ואף שהמשנה ברורה כתב שיש אוסרים אפילו בדבר מצוה, אבל האליה רבא, מאמר מרדכי והברכי יוסף התיירו לדבר מצוה, ומובא בשם מרן הגר"ח קנייבסקי שאסר לעשות זאת.

לקט דיני מוקצה הנפוצים בשבת חנוכה

• הנוהגים ללבוש את בגדי השבת בהדלקת נרות חנוכה במשך ימות השבוע, צריכים למשש את כיסי בגדיהם לפני כניסת השבת, שלא יכשלו בטלטול מוקצה.

• יהודי שקיבל מטבע דמי חנוכה מאדמו"ר ומאדם גדול לשמירה וכדומה, מותר לטלטלה בשבת לצורך שמירה (שו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן רל"ו).

• המניחים את מנורת החנוכה במקום שיש חשש שילדים יתרוצצו בקרבתה ויגרמו נזק לחנוכייה או לכוסיות הזכוכית וכדו', ורוצים להעביר את המנורה לאחר שיכנו הנרות למקום שיהיה מחוץ להישג ידם של הילדים צריכים להניח מבעוד יום דבר היתר חשוב על השולחן או הכסא שעליו מונחת המנורה, ואז יוכלו לטלטל את השולחן

יטלטלה אפילו לצורך גופה או מקומה (נטעי גבריאל על חנוכה, פרק כ"א סעיף י"ד).

[נערך ועובד מתוך מאמרו של הרה"ג ר' מ. אהרונביץ (המבשר)

ומאמרו של הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, שליטת מתוך ספר 'פרדס יוסף' על חנוכה מהגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א]

סימן כ"ז). מותר לטלטל תמונות של הדלקת נרות חנוכה בחצרות אדמו"רים ורבנים. (שלמי יהודה פ"ג סעיף י"ד).

דף עם ברכת נר חנוכה, אינו מוקצה, משום שאפשר ללמוד ממנו (קצות השבת עמוד קס"ד). חתן שקיבל חנוכה לחנוכה, ואינו מדליק בה עד אחרי החתונה, לא

סגולות וישועות

"המונים מכל רחבי הארץ נראים כאן. חלק מהם מגיעים יחד עם המזוודות... סיפור הסגולה הפלאית בקברו של ר' לייב בעל הייסורים בערב ראש חודש שחל בערב שבת כבר עשה לו כנפיים..."

השבת הבעל"ט, פרשת מקץ, היא אחת השבתות הנדירות בשנה המכונות בפי הצפתיים "שבת ר' לייב" | מהו מקורה של הסגולה הפלאית?

ליד קברו של בעל הייסורים. ואם דיברנו על גשם, יש גם יהודי טוב שעובר בין המתפללים ומציע כוסות מים מזוקקים לשתיה. עיני 'קולטת' מכר משכבר-הימים, ישראל שמו. הוא היום תושב נווה-יעקב הירושלמית והוא כעת כאן. "הגעתי למירון לשבת כדי לחגוג את ה'חלאקה' לבני הרץ", הוא יספר לי לאחר מכן, "ואבי הציע לי 'לקפוץ' לציון רבי לייב להתפלל קצת, כי זה זמן מסוגל. בדיוק הגעתי בשעת חצות, אמרתי כמה פרקי תהילים והלכתי לדרכי".

האיש אינו יודע מה המקור לסגולת הזמן והמקום. הלא רק עתה התוודע לה מאביו. אבל הוא כן מבקש להעביר מסר. "אני חושב שהנקודה היא פשוטה: כשהאדם 'מקדיש' מזמנו להקב"ה ואומר את כל התהילים - גם הקב"ה כביכול 'מקדיש' לו יותר מן המגיע לו ומביא לו את הישועה המיוחלת".

הסגולה הפלאית - כאמור - סתומה וחתומה. לא ידוע מאין מקורה. בדיוק כמו דמותו של רבי לייב שגם-היא אפופת מסתורין. עם זאת, ד"ר יצחק אלפסי, מחוקרי החסידות הנוודים, משוכנע שהמקור לסגולה זו של עלייה לקברו של רבי לייב יסודה הוא ב'בית ישראל', שאמר למקורביו שראוי לעלות על קברו של רבי לייב.

הפרטים שמצאנו על רבי לייב בעל הייסורים מקורם בספר מאת הרב שלום דובער לוין: רבי לייב יחד עם ר' שמעון שמרלינג היה בין מייסדי הישוב בחברון ונקרא 'ר' ליבלי מחברון' וגם 'ר' ליב בעל יסורין'. האיש הזה היה גדול בתורה וירא אלקים מרבים, ובסוף ימיו נסע לעיה"ק צפת ונפטר שם זקן ושבע ימים, וציווה לפני מותו שכל מי שתהיה לו עת צרה ר"ל, ישתטח על קברו ויעזרוהו וכן עושים עד היום".

בספרו 'אנציקלופדיה לחסידות' מקדיש חוקר החסידות הבכיר ד"ר יצחק אלפסי, מספר מילים על רבי לייב בעל הייסורים: "נפטר בט"ו בחשוון, תקצ"ז והיה מגדולי תלמידיו של רבי שניאור זלמן

13:05 ערב שבת קודש וערב ראש חודש לאחר חצות, בית- החיים העתיק בצפת.

הגשם שניתך על באי בית החיים העתיק, לא מנע מהם - מאות אנשים - לעמוד או לשבת ליד המצבה השחרחרה ולהעתיר בתפילה לבבית. את כל צבעי הקשת מצאנו שם. מבני עדות המזרח ועד חובשי כיפות סרוגות. וביניהם עובר גם יהודי חובש כיפה לבנה סרוגה גדולה ושואג: "בזכות הצדקה תיושעו. בזכות הצדקה התפילות שלכם יתקבלו". זה כמובן עובד. השקלים מגיעים לידו במהירות. והוא גם מחלק תהילים - מצרך יקר- מציאות כאן - לכל דכפין.

זה קרה בערב שבת שהיה גם ערב ראש חודש, ומי איננו מכיר את הסגולה הפלאית: לומר את כל ספר התהילים על קברו של בעל הייסורים ולהעתיר בתפילה לזיווג הגון.

"אני מגיע לכאן כשליח לאברך קרית-ספרי", מספר לי ד', צפתי שיורד בגרם המדרגות הארוך המוביל לחלקה המדוברת. "הוא סיפר לי על מכרים שראו ישועות עצומות. ישועות עצומות", הוא שב ואומר בהתלהבות של ממש. "היה אחד שהגיע לקבר במיוחד ממודיעין עילית וחזר בשעה 15:00 בצהרים לביתו. הוא מספר שלאחר תקופה קצרה שתי בנותיו התארכו בנקל". אחרים יודעים לספר על גל שוטף של טלפונים המבקשים לשכור את הדירה בשבת כזו - שבת נדירה במהלך השנה המכונה בפי הצפתיים "שבת רבי לייב".

המונים מכל רחבי הארץ נראים כאן. חלק מהם מגיעים יחד עם המזוודות למקום. סיפור הסגולה הפלאית של התפילה על קברו של רבי לייב בעל הייסורים בערב ראש חודש שחל בערב שבת לאחר חצות כבר עשתה לה כנפיים. המציאות בשטח תעיד: כל מספר אבנים סלעיות מהווים מקום ישיבה מאולתר למתפללי התהילים. סביבת הקבר עצמה עמוסת-אדם. חלק מן המתפללים, אגב, מוצאים מחסה מפני הגשם מתחת למתקן המיוחד שהוצב

בשמו של רבי לייב הכינוי 'בעל הייסורים'. אבל עובדה היא שרבים מבעלי הייסורים כיום, מגיעים דווקא לקברו של רבי לייב, במקום הם מרגישים שיוכל הוא להשתתף בצרתם ומועקתם ולהעביר אצל הבורא למענם.

הרב אליעזר לזר מצפת, העוסק בהנצחת זכרו הטהור של רבי לייב בעל הייסורים, נכנס פעם למעונו של רבן של ישראל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א כדי לבקש את ברכתו, ושאל את מרן שליט"א מדוע נוהג לשגר גבאי צדקה לצפת והאם יש בה דבר-מה מיוחד. אמר מרן שליט"א: "בצפת יש ברכה מיוחדת, כי ה'בית יוסף' קבור שם".

(מתוך מאמרו של הרב אברהם ישראל פרידמן, מגזין 'במה' ט"ו בחשוון תש"פ)

מלאדי, בעל ה'תניא', בו פגש בעת ביקורו במוהילוב. חסידי חב"ד מרבים לדבר על גדלותו של רבי לייב, וכשביקשו בני טערקיש-מוהילוב מרבי שלמה זלמן מלאדי שימנה את רבי לייב למנהיג העדה בסביבתם, סירב רבי שלמה זלמן משום שמנהיג צריך לדעת גם בעניינים גשמיים, ואילו רבי לייב מופשט לגמרי מענייני העולם הזה ותאוותיו. בזקנה מופלגת עבר לצפת ובה נסתלק, לפני פטירתו אמר שמי שתהיה לו צרה יעלה על קברו. אף שקברו נמצא מרוחק מהחלקות העתיקות המיוחסות של צפת, עולים רבים על קברו. על הקבר אין כל שבח ורק נאמר בו פה נטמן הרב רבי לייב מחברון בעל הייסורים".

לאף לא אחד מן החוקרים אין אפילו בדל מידע מדוע דבק

השונ"ת היומי

אכסנאי הנמצא בדרך לאכסניה - האם יכול להשתתף בפרוטה בהדלקת בעל האכסניה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: דין אכסנאי שמשותף בפרוטה ויוצא ידי חובה בהדלקה בבית שמתארח בו, זהו רק כשהגיע לשם, אבל בזמן שהוא עדיין בדרך, הרי אין לו שייכות לדירת הסבא ולא תועיל הדלקתו שם, ומה יועילו מחשבותיו להתאכסן שם בעוד זמן מה. לכן ימתין יהודה עד שיגיע בפועל לבית הסבא, ואז אם לא כלתה רגל העוברים ושבים באותו מקום [בזמננו זה עד שעה מאוחרת] יוכל להדליק בברכה.

שאלה: יהודה נסע לבית סבא על דעת להיות עמו וללון בביתו כמה ימים בחנוכה. הוא עלה לאוטובוס כשעה לפני זמן ההדלקה על מנת להגיע לבית הסבא בזמן ההדלקה, וכיון שהיה פקק בדרך התארכה הנסיעה, ותיכף מגיעה שעת ההדלקה והוא עדיין באוטובוס. רצה יהודה להתקשר לסבא להודיעו שכיון שהוא מתעכב בדרך, אם יוכל לזכות עבורו חלק מהשמן ע"י אחר ובכך יצא ידי חובה כדין אכסנאי שמשותף בפרוטה. האם זה מועיל?

הצטרפו לעשרות אלפי הנבחרים החדשים

שיבחנו במבחן הראשון על מסכת ברכות

להרשמה ולהצטרפות חייגו:

02-560-9000

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

חדש בקו השיעורים

כל העדכונים וכל המידע על סיומי הש"ס של 'דרשו' עכשיו בעברית ובאידיש
שלוחה 6/1-2

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

אדם שלוזה חמץ מחברו רגע לפני זמן הביעור בערב פסח - האם חייב לפרוע את ההלוואה?

החמץ יצא החמץ מרשות המלווה, ואינו חייב אלא את דמי החמץ. ואם הלונה הוא גוי, והחזיר לו לאחר הפסח את אותו החמץ - יש מתירים לישראל לאוכלו, משום שזהו חמץ של גוי שעבר עליו הפסח; אבל יש אוסרים, משום שהחמץ נראה כחמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, ויש להחמיר כדעה זו.

[שו"ע תנ, א, ומשנ"ב א]

ישראל שהלווה חמץ לחברו בערב פסח בסמוך לזמן הביעור, חייב הלונה לפורעה - למרות שאילו לא הלווה את החמץ היה המלווה מחויב לבערו, ואם לא, היה נאסר בהנאה - כיון שההלוואה התבצעה בזמן שהחמץ נחשב ל'ממון' ככל חפץ אחר. ואם הלווה לא ביער את החמץ, אינו יכול להחזירו לאחר הפסח ולומר למלווה: "הרי שלך לפניך", כיון שברגע שלוה את

הלווה מאכל משכנו ועד למועד הפרעון התייקר מאוד - האם מותר להחזיר מאכל לזה שלוה?

וכמו כן, בכמות מועטה, כגון אלו שרגילים שכנים ללוות זה מזה, אין איסור 'סאה בסאה'; ואף אם התייקר הדבר בינתיים, מותר להחזירו. ויתרה מזו, אף אם אירע שהדבר התייקר, באופן שהפרש המחירים בין שעת ההלוואה לשעת הפרעון הוא במידה כזו שהדרך להקפיד עליו - מותר להחזירו, היות וההלוואה נעשתה בהיתר.

[משנ"ב תנ, ב; ביאורים ומוספים דרשו, 3 ו5; וראה שם, 4]

מדאורייתא, מותר ללוות כל דבר על מנת להחזיר דבר דומה, שהרי מחזיר את מה שלוה. אולם, מכיון שלפעמים מתייקר הדבר בין מועד ההלוואה למועד הפרעון, ונמצא שהלונה מחזיר דבר ששוויו רב יותר מזה שלוה, והרי זה כריבית - אסרו חכמינו ז"ל כל הלוואה של דבר תמורת דבר, מלבד המטבע המקומי. איסור זה מכונה 'סָאָה בְּסָאָה'. ברם, אם הדבר מצוי בשוק ומחירו קבוע - מותר להלוותו; והיתר זה מכונה: 'יצא השער'.

מה הם התנאים הנדרשים לעשיית שותפות עסקית עם גוי?

איסור לגרום לגוי להזכיר שם עבודה זרה ב'שיתוף'; ואף איסור 'לפני עגור' אין בדבר, משום שעבודה זרה ב'שיתוף' אסורה רק לישראל ולא לגוי.

ובאופן שסיכמו בתחילת השותפות שבכל ויכוח יכריע בורר המוסכם על שניהם ללא חיוב שבועה - מותר להשתתף עם הגוי לכל הדעות, שהרי לא יבואו לידי שבועה.

[ביאורים ומוספים דרשו תנ, 10]

נאמר בתורה: "וְיָשֶׁם אֲלֵהֶם אַחֲרָיִם... לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ". ופירשו חכמינו ז"ל שאסור לגרום לאחרים, ואפילו לגוי, להזכיר שם עבודה זרה; ולכן אסור לעשות שותפות עסקית עם גוי, מחשש שיתחייב לו שבועה, ויִשָּׁבַע בשם עבודה זרה. וכן נפסק בשולחן ערוך.

וכתב הרמ"א, שיש המקלים בכך, משום שבזמננו הגויים נשבעים במשותף בשם שמים ולהבדיל בשם עבודה זרה, ואין

* חנות השייכת לגוי ועובדיה יהודים, ונמצא בה חמץ לאחר הפסח - אם מוכרים בה חמץ מסוגו של החמץ שנמצא, סביר להניח שמקור החמץ הנמצא הוא בסחורת החנות, והוא מותר בהנאה. אבל אם לא מוכרים בחנות חמץ מסוג זה, יש להניח שנפל מאחד העובדים היהודים, והוא אסור בהנאה. ובמקרה הפוך, שהחנות שייכת ליהודי ועובדיה גויים - הדין בשני המקרים להיפך. * חמץ שנמצא לאחר הפסח ברחובה של עיר, באופן שלא ניתן להניח שנפל שם לאחר הפסח, ולא ידוע אם הוא של ישראל או של גוי - מותר בהנאה, ונחלקו הפוסקים אם הוא מותר גם באכילה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לעמוד בשעת קידוש הלבנה תחת מטריה?

לעשות כן, כגון מחמת הקור, יברך כשהחלון סגור, ויקפיד לראות את הלבנה עצמה דרך החלון, ולא רק את השתקפותה וכדומה.

ויש שנהג לקדש את הלבנה במרפסת מקורה, כיון שלדעתו די בכך שיוצא ממקומו כדרך היוצאים לקראת מלך, ואין צורך לעמוד דווקא תחת כיפת השמים.

[שו"ע תכו, ד, משנ"ב כא, ושעה"צ כה; וראה משנ"ב ג; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

קידוש לבנה נחשב לקבלת פני השכינה, ולכן יוצאים אל מתחת לכיפת השמים, כדרך היוצאים לקראת מלכים. ומותר לעמוד תחת ענפי אילן, או מטריה.

ומי שמתקשה לצאת מחמת חולי או חולשה, או שמסיבה כלשהי אינו יכול לקדש ברחוב, וכגון שהמקום אינו נקי, וכדומה - רשאי לקדש בביתו, מול פתח שיכול לראות דרכו את הלבנה. ולכתחילה יפתח את החלון, אך כשלא ניתן

הלוח היומי

כ"ח בכסלו | רבי חזקיהו ב"ר דוד די-סילוזה זצ"ל, בעל פרי חדש, מים חיים ועוד

יארצייט:

- תנ"ח: רבי חזקיהו ב"ר דוד די-סילוזה זצ"ל, בעל פרי חדש, מים חיים ועוד. (וי"א בכ"ט)
- תקכ"ח: רבי אברהם מיוחס זצ"ל, אב"ד קושטא, בעל שדה הארץ.
- תקמ"ו: רבי עוזיאל ב"ר צבי מייזליש זצ"ל, בעל תפארת עוזיאל.
- תקצ"ו: רבי שלמה משה ב"ר אליעזר סוזין זצ"ל, הראשון לציון.
- תרנ"ב: רבי יהושע אהרן צבי ב"ר משה ויינברגר זצ"ל, אב"ד מרגיטה, בעל שו"ת מהריא"ן ועוד.
- תרנ"ז: רבי יעקב ב"ר זאב וולף טננבוים זצ"ל, בעל שמן אפרסמון, נהרי אפרסמון.
- תרע"ה: רבי יהושע ב"ר משה שמואל בריסק זצ"ל, אב"ד דאדא.
- תרפ"ו: רבי ברוך דוד ב"ר מרדכי דב טווערסקי זצ"ל, מקלינקוביץ, בעל ויברך דוד.
- תשס"ח: רבי יחיאל אברהם ב"ר בנימין יהושע זילבר זצ"ל, בעל בירור הלכה.

האם מותר לספר דבר שאינו גנות ברורה אלא יש לו פנים לכאן ולכאן?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

אומר זאת בלשון שמשמע לשני פנים, ואינו נוטה לצד אחד יותר מהשני [והשומע אינו איש נרגן וכדומה].
ויש לדון מדוע לא הביא ה'חפץ חיים' ספק זה גם בהלכות לשון הרע - האם מותר לספר דבר שיש לו פנים לכאן ולכאן. ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי יש שכתב (נתיבות חיים) שייתכן שרק ברכילות יש צד שאסור, משום שמספר זאת לאדם שעליו נאמרו הדברים והם נוגעים לו אישית, ולכן יש חשש שיפרש זאת לגנאי יותר מאשר לשבח, משא"כ בלשון הרע, שמספר לאדם אחר, אין חשש כזה. מאידך, ייתכן שהספק שייך באמת גם לגבי לשון הרע כמו ברכילות, אלא שהח"ח הזכירו רק כאן.

בכלל ב' מהלכות רכילות סעיף ב', אנו למדים על אופן בו אדם מספר לחברו מה שאמר עליו פלוני, אולם בדברים שאמר אותו פלוני אין משמעות ברורה של גנות, אלא ניתן לפרשם גם אחרת. כותב ה'חפץ חיים', כי אם האדם מספר את הדברים באופן שמשמע מדבריו שכוונת פלוני היתה לגנות - בוודאי אסור. אמנם, גם אם הוא אומר זאת באופן שמשמע ממנו שכוונת פלוני לא היתה לגנות - בכל זאת, אם הוא מכיר בחברו שהוא איש נרגן - דהיינו שהוא תמיד דן את חברו לכף חובה, וכל מה שהוא עושה או מדבר, הוא בטוח שהתכוון נגדו, או שיש קצת שנאה ביניהם - גם כן אסור.
ובהגה"ה מסתפק ה'חפץ חיים' מה הדין באופן שהמספר

בעל ה"חשב סופר" אמר: נר חנוכה מצותה משתשקע החמה (שבת כא:) - יש לומר כי אם שקעה החמה והאופק נחשך, אז צריך ביתר שאת להפיץ אור של בטחון ואמונה.

(חשב סופר ח"א עמ' צט)

נשתדל בזמנים של צרה וחושך להתחזק ביתר שאת באמונה ובטחון בה' יתברך